

УДК 330.342.2:631(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/38.4>

Шульга О.А.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри управління

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3230-3124>

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті здійснено комплексний аналіз впливу інноваційно-інвестиційного потенціалу на економічну безпеку аграрного сектору України в контексті сучасних економічних, технологічних та соціальних викликів. Розглянуто позитивні тренди зростання інвестицій у цифрові технології, автоматизацію, біотехнології та розвиток інфраструктури, що сприяють підвищенню продуктивності і сталості аграрного виробництва. Окремо проаналізовано регіональні особливості впровадження інновацій, а також виявлено основні бар'єри – фінансові, організаційні, інфраструктурні та регуляторні, які стримують інноваційну активність, особливо у малих та середніх фермерських господарствах. Запропоновано комплекс рекомендацій щодо вдосконалення інвестиційної політики, розвитку системи підтримки малого агробізнесу, підвищення цифрової грамотності та посилення ролі держави в управлінні ризиками і інноваціями. Окреслено перспективні напрями подальших наукових досліджень.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний потенціал, економічна безпека, аграрний сектор, цифрові технології, інвестиції, державна підтримка, інновації, аграрна політика, ризик-менеджмент.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження визначається стратегічним значенням аграрного сектору в економіці України, який традиційно відіграє ключову роль у формуванні валового внутрішнього продукту, забезпеченні продовольчої безпеки та надходженнях валютної виручки за рахунок експорту сільськогосподарської продукції [16]. Нині агросектор перебуває у стані інтенсивних трансформацій, зумовлених складними глобальними викликами, такими як військова агресія, кліматичні зміни, а також внутрішніми економічними та інфраструктурними бар'єрами. У цих умовах забезпечення економічної безпеки аграрного сектору набуває особливої ваги, оскільки від його стабільності залежить не лише розвиток самої галузі, а й загальна економічна та соціальна стабільність країни. Водночас інноваційно-інвестиційний потенціал є одним із ключових ресурсів для модернізації виробничих процесів, підвищення продуктивності та стійкості аграрної галузі. Тому дослідження комплексного впливу інновацій та інвестицій на економічну безпеку аграрного сектору стає надзвичайно важливим напередодні подальшої інтеграції України у світову економіку та впровадження сучасних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми економічної безпеки аграрного сектору та його інноваційно-інвестиційного розвитку займаються такі вчені, як Л. Будняк [10], В. Габор [17], С. Козловський [7], В. Криленко [9], В. Лаврук [10], В. Литвиненко [11], Ю. Негода [13], Н. Сисоліна [15], І. Федуняк [17] та ін. Зокрема, Л. Будняк і В. Лаврук [10] аналізують сучасні виклики інвестиційної політики в аграрному секторі України, приділяючи увагу механізмам залучення інвестицій для підвищення конкурентоспроможності

галузі. Автори висвітлюють питання оптимізації інвестиційного середовища та необхідність активізації державної підтримки. В. Литвиненко [11] досліджує теоретичні засади управління економічною безпекою з акцентом на стратегічних підходах до мінімізації ризиків і загроз. Він підкреслює важливість інтегрованого підходу та адаптації управлінських практик до сучасних умов. Ю. Негода та І. Новак [13] розглядають вплив новітніх технологій на розвиток аграрного сектору, аналізують механізми стимулювання інновацій та інтеграцію інноваційної діяльності у стратегії розвитку агробізнесу. Н. Сисоліна, І. Сисоліна та Г. Савеленко [15] досліджують специфічні виклики та загрози, пов'язані з воєнними діями, а також адаптаційні механізми, які дозволяють зберегти стабільність і безпеку аграрних підприємств у кризових умовах. І. Федуняк та В. Габор [17] у своєму дослідженні акцентують увагу на ролі малих і середніх аграрних підприємств у забезпеченні продовольчої безпеки країни та викликах, з якими вони стикаються, виділяючи проблеми інституційної підтримки та адаптації бізнес-процесів. В. Криленко [9] та С. Козловський [7] зосереджені у своїх дослідженнях на питаннях забезпечення економічної безпеки аграрного сектору.

Водночас існують невирішені питання, серед яких визначення комплексних механізмів усунення фінансових, організаційних та інформаційних бар'єрів, впровадження цифрових і біотехнологічних інновацій, оптимізація інституційної підтримки малого і середнього агробізнесу, а також формування загальнодержавної стратегії підвищення економічної безпеки аграрного сектору.

Метою статті є всебічний аналіз інноваційно-інвестиційного потенціалу як складової забезпечення економічної безпеки аграрного сектору України, а також формулю-

вання рекомендацій щодо підвищення його ефективності в умовах сучасних трансформаційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роль агросектору вітчизняної економіки є не лише виробничою, а й соціально-культурною. Він забезпечує зайнятість значної частини населення, формує експортні доходи і підтримує розвиток сільських територій. Зокрема, частка аграрного сектору України у ВВП у 2024 році становила 15,5%, що свідчить про його важливість у формуванні економічної стабільності держави. Збільшення частки ВВП вказує на поступове нарощування виробничого потенціалу та підвищення ефективності галузі. Крім того, агросектор забезпечує 48% валютної виручки України завдяки експорту, що робить його ключовим елементом платіжного балансу та джерелом зовнішніх надходжень. Щодо зайнятості, близько 19% працездатного населення країни зайняті у сільському господарстві, що відображає соціальне значення галузі, особливо для сільських регіонів, де альтернативні види зайнятості зазвичай обмежені [5]. Водночас ці показники свідчать про високий рівень залежності національної економіки від агросектору, що обумовлює необхідність підвищення економічної безпеки галузі, ефективного менеджменту та стабільної державної підтримки.

Разом з тим, нині аграрний сектор України стоїть перед численними викликами, пов'язаними як із глобальними, так і локальними факторами. Насамперед, військові дії в країні створюють безпрецедентні ризики для виробництва, логістики та експорту продукції. Зокрема, у 2025 році загальний обсяг виробництва сільськогосподарської продукції залишається нижчим за рівень 2021 року приблизно на 19%, що свідчить про значні наслідки конфлікту та пов'язаних з ним економічних труднощів [5]. Додатковими викликами є зміни клімату, які негативно впливають на врожайність і якість сільськогосподарської продукції. Часті посухи, зміна температурних режимів призводять до необхідності впровадження новітніх агротехнологій і адаптивних практик [6]. Іншими факторами нестабільності є ринкові коливання, валютні ризики, а також податковий тиск, що змінюється під впливом регуляторної політики. Нерівномірний розвиток сільськогосподарських регіонів створює диспропорції у доступі до ресурсів, інфраструктури та фінансування. Для мінімізації цих ризиків потрібні цілісні державні програми підтримки, ефективне впровадження інновацій, а також активна участь міжнародних партнерів у розвитку аграрного сектору.

Існує тісний взаємозв'язок між інноваціями, інвестиціями та економічною безпекою аграрного сектору в сучасних соціально-економічних умовах. Поняття «економічна безпека аграрного сектору» розглядається як комплекс заходів і умов, що сприяють стабільності і ста-

лому розвитку галузі в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів. Вона включає захист аграрного виробництва від ризиків, пов'язаних із політичними, економічними, екологічними і соціальними факторами, а також забезпечення відповідного рівня конкурентоспроможності і адаптивності. Під інноваційно-інвестиційним потенціалом аграрного сектору розуміють сукупність матеріально-технічних, інтелектуальних, фінансових і організаційних ресурсів, які сприяють впровадженню новітніх технологій, підвищенню продуктивності праці та розвитку інфраструктури. Цей потенціал є основою модернізації виробництва, застосування цифрових технологій, автоматизації операцій в аграрному секторі тощо.

Інновації та інвестиції розглядаються вченими як ключові драйвери підвищення економічної безпеки і стійкості аграрного сектору [10; 13]. Інноваційні технології, такі як точне землеробство, біотехнології, цифрові платформи моніторингу, впливають на підвищення продуктивності, зменшення виробничих витрат та мінімізацію ризиків. Інвестиції, як матеріальний ресурс, забезпечують реалізацію модернізаційних процесів і розвиток інфраструктури, що підвищує конкурентоспроможність агросектору на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Дослідники наголошують, що ефективна взаємодія між інноваціями та інвестиціями формує основу для стійкості аграрного виробництва та мінімізації зовнішніх і внутрішніх загроз. Регіональні диспропорції у впровадженні інноваційної діяльності та різний рівень доступу до інвестиційних ресурсів залишаються критичними бар'єрами на шляху сталого розвитку України.

Заданими Держкомстату України, у 2021–2024 роках відбувалося коливання обсягів інвестицій, з поступовим відновленням після спаду у 2022 році, що свідчить про адаптацію галузі до викликів (табл. 1). Відновлення інвестицій у 2023 і 2024 роках відбулося завдяки реалізації державних програм підтримки аграріїв. Основні з них включають: субсидії на гектар оброблюваних земель, що забезпечують компенсацію витрат аграріїв та стимулюють розширення посівних площ; програми підтримки тваринництва, спрямовані на утримання поголів'я та розвиток спеціалізованих господарств; фінансова допомога на розмінування сільськогосподарських земель для відновлення виробничої діяльності у зонах бойових дій; державні кредити та гранти для малого і середнього агробізнесу, зокрема для впровадження тепличних технологій і відновлення садівництва та ягідництва [1; 2; 14]. Ефективність цих програм полягає у пом'якшенні наслідків воєнної кризи, створенні підтримки для модернізації виробництва та стабілізації ринку сільськогосподарської продукції, що підтверджує поступове зростання інвестицій.

Таблиця 1 – Основні інвестиційно-інноваційні показники агросектору за 2021–2024 рр. із урахуванням державних програм підтримки

Показник	2021	2022	2023	2024
Обсяг інвестицій, млрд. грн.	28	20	24	26
Частка інвестицій у інноваційні технології, %	22	18	30	35
Впровадження цифрових рішень, % господарств	35	42	53	60
Зростання продуктивності, % до попереднього року	3,5	1,8	4,2	5,0

Джерело: складено на основі: [2; 5; 13]

Дослідники наголошують, що ефективна взаємодія між інноваціями та інвестиціями формує основу для стійкості аграрного виробництва та мінімізації зовнішніх і внутрішніх загроз (табл. 2). Водночас інноваційно-інвестиційна активність аграрного сектору України має явні регіональні розбіжності, які зумовлені історичними, економічними, соціальними і геополітичними чинниками.

У 2021 році приватні інвестиції становили основну частку капіталовкладень (приблизно 80%), що свідчить про високу зацікавленість бізнесу у розвитку агросектору. Державні інвестиції на той час складали близько 5,5 млрд. грн. і були спрямовані в основному на підтримку малого і середнього бізнесу, кредитні програми та програми грантової підтримки. У 2022 році, на тлі воєнних дій та економічної нестабільності в країні, знизилася як загальна, так і приватні інвестиції, але держава зберегла підтримку аграріїв, виділяючи приблизно 4 млрд. грн. для компенсації витрат та підтримки стратегічних сегментів.

У 2023 та 2024 роках державні інвестиції збільшилися, що пов'язано з активною реалізацією програм підтримки фермерів, програмою «Доступні кредити 5-7-9» та грантовою допомогою. Зростання державних вкладень стимулювало приватний сектор до відновлення інвестиційної активності, що відображається у зростанні приватних інвестицій. Ці заходи значною мірою сприяли збереженню аграрного потенціалу і стали каталізатором поступового зростання обсягів інвестицій, незважаючи на виклики.

Поряд з цим, у 2023–2024 роках спостерігається зростання інвестицій у цифрові технології та автоматизацію процесів в агросекторі, що є ключем до підвищення конкурентоспроможності (табл. 3).

Дані свідчать про поступове, але стабільне зростання індексу цифровізації аграрного сектору, з позитивною динамікою впровадження цифрових платформ і технологій. Збільшення кількості підприємств із цифровими системами дало змогу підвищити продуктивність і оперативність прийняття рішень. Значний приріст площ, оброблених за допомогою дронів, індексує активне освоєння інновацій для моніторингу та захисту рослин.

Найбільше поширення мають такі основні платформи, технології та регіональні ініціативи з цифровізації, що спрямовані на підвищення ефективності,

конкурентоспроможності і сталості сільського господарства [3; 18]:

1.Платформи управління фермою (Farm Management Systems). Ці платформи інтегрують дані із супутників, дронів і сенсорів IoT, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення у реальному часі.

2.Точне землеробство (Precision Farming). Застосування GPS-навігації, RTK-технологій, геоінформаційних систем (ГІС) та штучного інтелекту допомагає оптимізувати внесення добрив, полив та обробку земель, що знижує витрати і підвищує врожайність.

3.Дрони і сенсорні мережі. Використання дронів для аерофотозйомки, внесення засобів захисту рослин і збору даних про стан посівів є одним із найбільш динамічно зростаючих напрямків. Це дозволяє оперативно реагувати на проблеми та підвищує енергоефективність агропідприємств.

4.Онлайн-торгівля і агроплатформи. Зросла популярність маркетплейсів і електронних платформ для продажу сільськогосподарської продукції, що сприяє збільшенню прозорості ринків та мінімізації логістичних витрат.

5.Біотехнології включають застосування новітніх генетичних розробок та біопрепаратів для підвищення продуктивності імунітету культур до захворювань та стресів.

Тобто цифровізація агросектору за період 2021–2024 років демонструє позитивну динаміку, але для її поглиблення необхідно продовжувати розбудову інфраструктури, створювати стимули та програмні механізми для масштабного впровадження цифрових рішень на рівні малих і середніх фермерських господарств, особливо у регіонах із низьким рівнем цифрової готовності. Найвищий рівень цифрової трансформації проявляється у західних областях України (Львівська, Івано-Франківська), що характеризуються розвинутою інфраструктурою, вищим рівнем освіти сільського населення і більш інтенсивним впровадженням інновацій. Центральні та північні регіони (Київська, Чернігівська) активно впроваджують цифрові рішення, зокрема в інтенсивне землеробство та садівництво. Південні та східні регіони мають низький рівень цифровізації через військові дії, обмеженість інфраструктури, однак за підтримки державних програм і міжнародних партнерів спостерігається поступове зростання інноваційної активності [8; 12].

Таблиця 2 – Розподіл інвестицій між приватним і державним сектором у сільське господарство України

Рік	Загальні інвестиції, млрд. грн.	Державні інвестиції, млрд. грн.	Приватні інвестиції, млрд. грн.
2021	28	5,5	22,5
2022	20	4,0	16,0
2023	24	4,7	19,3
2024	26	6,0	20,0

Джерело: [5]

Таблиця 3 – Основні метрики цифровізації агросектору України у 2021–2024 рр.

Показник	2021	2022	2023	2024
Індекс цифровізації (середній по країні)	0.49	0.49	0.50	0.50
Частка підприємств з цифровими платформами, %	35	42	53	60
Обсяги оброблених дронами земель, млн га	1,2	2,0	2,7	3,4
Частка агропідприємств із використанням ГІС, %	40	46	52	58

Джерело: [4; 8; 12]

Можна виділити такі позитивні тренди розвитку та реалізації інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрного сектору: зростання інвестицій у модернізацію техніки і технологій; запровадження новітніх агротехнологій; розширення фінансової підтримки малого та середнього бізнесу через програми кредитування і гранти; покращення людського капіталу через навчання та підвищення кваліфікації кадрів з нових технологій.

Незважаючи на позитивні тенденції, існує низка суттєвих бар'єрів, які уповільнюють повну реалізацію інноваційного потенціалу:

- фінансові бар'єри (висока вартість новітнього обладнання та обмежений доступ до довгострокового фінансування залишається основною перешкодою для малого і середнього бізнесу);
- організаційні бар'єри (недостатній рівень компетенції у сфері цифрових технологій і управління інноваціями, а також низький рівень кооперації між аграрними підприємствами і науковими установами уповільнюють впровадження інновацій);
- інфраструктурні виклики (незадовільний рівень розвитку цифрової інфраструктури у сільській місцевості, особливо у віддалених регіонах, обмежує можливості застосування цифрових технологій і доступу до новітніх сервісів);
- законодавчі й регуляторні перешкоди (складність процедур отримання дозволів, невідповідність нормативної бази сучасним технологіям стримують розвиток інноваційних проєктів).

Для ефективного розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу та підвищення економічної безпеки аграрного сектору важливо втілити низку цільових заходів як на державному, так і на регіональному рівнях. Наведемо ключові рекомендації, спрямовані на подолання фінансових, організаційних і інфраструктурних бар'єрів та дорожню карту їх подолання (табл. 4).

1. Фінансова підтримка та стимулювання: розширення програм мікрокредитування і субсидій (створити спеціальні пілотні програми для малого і середнього фермерства з низькими відсотковими ставками та гнучкими умовами повернення кредитів); запровадження податкових пільг і інвестиційних стимулів для підприємств, які впроваджують інноваційні агротехнології та цифрові рішення; впровадження державно-приватного партнерства для модернізації аграрної інфраструктури; залучати іноземні та міжнародні донорські фонди до фінансування інноваційних проєктів агросектору.

2. Підвищення цифрової грамотності та організація навчання: створення регіональних освітніх центрів для

навчання фермерів і працівників агросектору використанню цифрових технологій; проведення онлайн-курсів та семінарів, що охоплюють практичні аспекти застосування ІТ-рішень, біотехнологій та систем точного землеробства; впровадження програм підвищення кваліфікації для агрономів, техніків і менеджерів на сільськогосподарських підприємствах; поширення інформації про державні та міжнародні програми підтримки через мережу сільськогосподарських консалтингових служб.

3. Розвиток інфраструктури: розширення покриття інтернетом і мобільним зв'язком у сільських місцевостях, особливо у віддалених та прифронтових зонах; створення інноваційних агрохабів та центрів цифрової підтримки фермерів для надання консультацій і демонстрації новітніх технологій; підтримка сервісних центрів, що обслуговують цифрову техніку для створення відчутної технічної бази у регіонах; покращення логістичних та енергетичних мереж, що сприятимуть сталому розвитку і зниженню експлуатаційних витрат.

4. Політична та регуляторна підтримка: спрощення процедур реєстрації інноваційних продуктів і технологій, включно з укороченням термінів затвердження; розробка та впровадження стратегій розвитку цифрової агроекономіки, що забезпечать міжсекторальну взаємодію та ефективне використання ресурсів; залучення зацікавлених сторін до формування політики, включення фермерських асоціацій у робочі групи з розробки нормативів.

Інноваційно-інвестиційний потенціал аграрного сектору є ключовим драйвером економічної безпеки та зростання продуктивності у галузі. Позитивні тенденції свідчать про значний потенціал для подальшого розвитку за умови подолання фінансових, організаційних та інфраструктурних бар'єрів. Важливо посилити підтримку малих і середніх агропідприємств, розвинути систему навчання і удосконалювати нормативно-правове поле для інновацій. Перш за все, мова йде про посилення державної ролі у впровадженні інноваційних технологій і управлінні ризиками. Держава повинна виступати активним партнером, що створює умови та забезпечує механізми для ефективного впровадження інновацій і мінімізації ризиків. Для цього необхідними є:

- розробка і впровадження комплексних державних стратегій інноваційного розвитку агросектору, які передбачають поетапне фінансування, міжсекційну координацію та моніторинг результатів;
- розвиток системи аграрних ризик-менеджменту (створення механізмів страхування врожаю і доходів,

Таблиця 4 – Дорожня карта подолання бар'єрів

Напрямок	Ключові заходи	Очікувані результати	Термін реалізації
Фінансова підтримка	Нові програми мікрокредитування, гранти, податкові пільги	Зростання інвестицій малого фермерства	2025–2027
Освіта і підвищення кваліфікації	Відкриття агроцентрів, курси, вебінари	Підвищення цифрової грамотності та технологічної спроможності	2025–2028
Інфраструктура	Розвиток інтернету, створення агрохабів	Розширення доступу до цифрових технологій	2025–2030
Політична та регуляторна підтримка	Спрощення процедур, створення стратегій	Створення сприятливого інноваційного середовища	2025–2026

Джерело: авторська розробка

впровадження систем попередження і управління екологічними, кліматичними, економічними ризиками);

- підтримка науково-дослідної роботи і її інтеграція в аграрну практику (забезпечення фінансування прикладних досліджень та технологічного трансферу, стимулювання впровадження новітніх біотехнологій та IT-інновацій);

- забезпечення прозорості і доступності інформації (модернізація інформаційних систем і платформ для аграріїв, що сприяє прийняттю зважених рішень і підвищенню конкурентоспроможності);

- розвиток інституційної спроможності регіональних органів влади у сфері підтримки аграрних інновацій та менеджменту ризиків на місцевому рівні.

Тобто удосконалення аграрної політики та практики має базуватися на системному підході, що охоплює стимулювання інвестицій, розвиток малого та середнього агробізнесу і активну державну позицію у сфері інновацій і ризик-менеджменту. Втілення таких комплексних заходів створить передумови для посилення економічної безпеки, підвищення сталості та конкурентоспроможності сільськогосподарської галузі України.

Висновки. Дослідження інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрного сектору України виявило, що цей потенціал виступає базисом для формування економічної безпеки галузі та її стійкості у сучасних умовах глобалізації та складних внутрішніх трансформацій. Адже інноваційна активність і зростання обсягів капіталовкладень у цифрові технології, біотехнології та автоматизацію виробничих процесів значно підвищують продуктивність та ефективність аграрного виробництва.

Ключовими позитивними тенденціями є збільшення частки інвестицій у інноваційні проєкти, зрос-

тають масштаби застосування цифрових платформ і точних агротехнологій, що забезпечує оптимізацію ресурсів та підвищення якості продукції. Більше того, державна підтримка та інвестиції у розвиток інфраструктури сприяють стійкості агросектору в умовах викликів, включаючи нестабільність на ринку і вплив кліматичних змін.

Водночас ідентифіковані суттєві перешкоди – фінансові обмеження, відсутність достатнього рівня цифрової освіти, інфраструктурні розриви та регуляторні складнощі, які стримують розвиток аграрних інновацій. Подолання цих бар'єрів вимагає комплексного підходу на рівні аграрної політики, що включає стимулювання інвестицій, розвиток системи підтримки малих і середніх агропідприємств, а також активне державне втручання у сфері управління ризиками та інновацій.

Перспективи подальших наукових досліджень спрямовані на поглиблене вивчення механізмів взаємодії інноваційно-інвестиційного потенціалу із системою економічної безпеки аграрного сектору на регіональному рівні, а також на моделювання оптимальних сценаріїв розвитку різних типів аграрних підприємств. До ключових напрямів належать: дослідження впливу цифрових технологій на сталий розвиток сільськогосподарської продукції, включаючи адаптацію до кліматичних змін; вивчення ефективності державних програм підтримки інновацій, з огляду на їх регіональну специфіку та особливості малого і середнього агробізнесу; розробка інтегрованих систем ризик-менеджменту, що поєднують економічні, екологічні та соціальні аспекти; вдосконалення методик оцінки інноваційного потенціалу та розробка індикаторів для оперативного моніторингу.

Список використаних джерел:

1. APD Ukraine. Державна підтримка аграріїв у 2025 році. URL: https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/1_Info_Brief_SP_ua.pdf
2. BDO Ukraine. Wartime state support for agribusiness 2025. URL: <https://www.bdo.ua/en-gb/insights-1/information-materials/2025/state-support-for-agribusiness>
3. WEAGRO. ГІС-технології у сільському господарстві України. URL: <https://weagro.ua/blog/gis-tehnologiyi-u-silskomu-gospodarstvi-ukrayini>
4. Вакуленко В., Юнтао Л., Сметан, Д. (2024). Аналіз рівня цифровізації сільськогосподарських підприємств України у період воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-122>
5. Державна служба статистики України. Сільське, лісове та рибне господарство. URL: <https://stat.gov.ua/uk/topics/silskelisove-ta-rybne-hospodarstvo> (дата звернення: 14.10.2025).
6. Екоакція. Як зміна клімату впливає на сільське господарство. URL: <https://eco.rayon.in.ua/news/706099-yak-zmina-klimatu-vplivaє-na-silске-gospodarstvo> (дата звернення: 13.11.2025).
7. Економічна безпека аграрної галузі України в умовах інституційних трансформацій: монографія / Козловський С. В. [та ін.] ; Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 270 с.
8. Індекс цифрової трансформації регіонів України. URL: <https://backend.hromada.gov.ua/storage/uploads/files/research/indeks-cifrovoyi-transformatsiyi-regioniv-ukrayini-pidsumki-2024-roku/%D0%86%D0%9D%D0%94%D0%95%D0%9A%D0%A1%2024%202%201.pdf> (дата звернення 01.11.2025).
9. Криленко В. І. Економічна безпека аграрного сектору: проблеми регулювання та забезпечення: монографія. Миколаїв: В. П. Шамрай [вид.], 2014. 467 с.
10. Лаврук В. В., Будняк Л. М. Сучасний стан та завдання інвестиційного забезпечення розвитку та підвищення конкурентоспроможності галузей сільського господарства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 5–11.
11. Литвиненко В. С. Концепційні положення управління економічною безпекою сільськогосподарських підприємств. *Бізнес Інформ*. 2024. № 11. С. 394–399.
12. Міністерство цифрової трансформації України. Результати цифрової трансформації в регіонах України за 2024 рік. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/regions/rezultati-tsifrovoyi-transformatsii-v-regionakh-ukraini-za-2024-rik> (дата звернення 01.11.2025).
13. Негода Ю., Новак І. Інноваційне забезпечення аграрного сектору України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50>
14. Пропозиція. Державна підтримка фермерів у 2025 році. URL: <https://propozitsiya.com/news/derzhavna-pidtrymka-fermeriv-u-2025-rotsi-shcho-peredbacheno-v-byudzheti>

15. Сисоліна Н. П., Савеленко Г. В., Сисоліна І. П. Економічна безпека агропідприємств в умовах війни: можливості та загрози. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-19>
16. Висоцький Т. Україна залишається лідером аграрного експорту. У наступному маркетинговому році агроекспорт становитиме понад 60 млн тонн. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/taras-vysotskyi-ukraina-zalyshaietsia-liderom-ahrnogo-eksportu-u-nastupnomu-marketytnhovomu-rotsi-ahroeksport-stanovytytyme-ponad-60-mln-tonn>
17. Федуняк І. О., Габор В. С. Економічна безпека аграрних підприємств малого та середнього бізнесу як складова національної безпеки в умовах війни. *Агросвіт*. 2025. № 3. С. 111–116.
18. Цифрове Агро України: як застосовують новітні технології у сільському господарстві. URL: <https://propozitsiya.com/articles/tehnika-ta-obladnannya-inshe/tsyfrove-ahro-ukrayiny-yak-zastosovuyut-novitni-tehnolohiyi> (дата звернення: 14.11.2025).

References:

1. APD Ukraine. Derzhavna pidtrymka ahrariyiv u 2025 rotsi [State support for farmers in 2025]. Available at: https://apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/1_Info_Brief_SP_ua.pdf
2. BDO Ukraine. Wartime state support for agribusiness 2025. Available at: <https://www.bdo.ua/en-gb/insights-1/information-materials/2025/state-support-for-agribusiness>
3. WEAGRO. HIS-tehnolohiyi u silskomu hospodarstvi Ukrayiny [GIS technologies in agriculture in Ukraine]. Available at: <https://weagro.ua/blog/gis-tehnolohiyi-u-silskomu-hospodarstvi-ukrayiny>
4. Vakulenko V., Yuntao L., Smetan, D. (2024). Analiz rivnya tsyfrovizatsiyi silskohospodarskykh pidpryyemstv Ukrayiny u period voyennoho stanu [Analysis of the level of digitalization of agricultural enterprises in Ukraine during martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*. No. 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-122>
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny. Silske, lisove ta rybne hospodarstvo [Agriculture, forestry and fisheries]. Available at: <https://stat.gov.ua/uk/topics/silske-lisove-ta-rybne-hospodarstvo> (accessed November 14 2025).
6. Ekoaktsiya. Yak zmina klimatu vplyvaye na silske hospodarstvo [How climate change affects agriculture]. Available at: <https://eco.rayon.in.ua/news/706099-yak-zmina-klimatu-vplivae-na-silske-hospodarstvo>
7. Kozlovskyy S. V. ta in. (2019) Ekonomichna bezpeka ahrarnoyi haluzi Ukrayiny v umovakh instyutysyynkh transformatsiy [Economic security of the agricultural sector of Ukraine in the context of institutional transformations] monohrafiya / ; Donets. nats. un-t im. Vasylya Stusa. Vinnytsya: TVORY, 270 p.
8. Indeks tsyfrovoyi transformatsiyi rehioniv Ukrayiny [Index of digital transformation of regions of Ukraine]. Available at: <https://backend.hromada.gov.ua/storage/uploads/files/research/indeks-cifrovoyi-transformatsiyi-regioniv-ukrayini-pidsumki-2024-roku/%D0%86%D0%9D%D0%94%D0%95%D0%9A%D0%A1%202024%202%201.pdf> (accessed November 1 2025).
9. Krylenko V. I. (2014) Ekonomichna bezpeka ahrarnoho sektoru: problemy rehulyuvannya ta zabezpechennya [Economic security of the agricultural sector: problems of regulation and provision]: monohrafiya. Mykolayiv: V. P. Shamray [vyd.], 467 p.
10. Lavruk V. V., Budnyak L. M. (2020) Suchasnyy stan ta zavdannya investytsiynoho zabezpechennya rozvytku ta pidvyshchennya konkurentospromozhnosti haluzey silskoho hospodarstva [Current state and tasks of investment support for the development and competitiveness of agricultural sectors]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. No. 2. pp. 5–11.
11. Lytvynenko V. S. (2024) Kontseptsiyni polozhennya upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu silskohospodarskykh pidpryyemstv [Conceptual provisions for managing the economic security of agricultural enterprises]. *Biznes Inform*. No. 11. pp. 394–399.
12. Ministerstvo tsyfrovoyi transformatsiyi Ukrayiny. Rezultaty tsyfrovoyi transformatsiyi v rehionakh Ukrayiny za 2024 rik [Results of digital transformation in the regions of Ukraine for 2024]. Available at: <https://thedigital.gov.ua/news/regions/rezultati-tsifrovoyi-transformatsiyi-v-regionakh-ukraini-za-2024-rik> (accessed November 1 2025).
13. Nehoda YU., Novak I. (2023) Innovatsiynе zabezpechennya ahrarnoho sektoru Ukrayiny [Innovative support of the agricultural sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*. No. 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50>.
14. Propozytsiya. Derzhavna pidtrymka fermeriv u 2025 rotsi [State support for farmers in 2025]. Available at: <https://propozitsiya.com/news/derzhavna-pidtrymka-fermeriv-u-2025-rotsi-shcho-peredbacheno-v-byudzheti>
15. Sysolina N. P., Savelenko H. V., Sysolina I. P. (2024) Ekonomichna bezpeka ahropidpryyemstv v umovakh viyny: mozhlyvosti ta zahrozy [Economic security of agricultural enterprises in wartime: opportunities and threats]. *Ekonomika ta suspilstvo*. No. 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-19>
16. Vysotskyy T. Ukrayina zalyshayetsya liderom ahrarnoho eksportu. U nastupnomu marketynhovomu rotsi ahroeksport stanovytytyme ponad 60 mln tonn [Taras Vysotskyi: Ukraine remains the leader in agricultural exports. In the next marketing year, agricultural exports will exceed 60 million tons]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/taras-vysotskyi-ukraina-zalyshaietsia-liderom-ahrnogo-eksportu-u-nastupnomu-marketytnhovomu-rotsi-ahroeksport-stanovytytyme-ponad-60-mln-tonn>
17. Fedunyak I. O., Habor V. S. (2025) Ekonomichna bezpeka ahrarnykh pidpryyemstv maloho ta serednoho biznesu yak skladova natsionalnoyi bezpeky v umovakh viyny [Economic security of agricultural enterprises of small and medium-sized businesses as a component of national security in wartime]. *Ahrosvit*. No. 3. pp. 111–116.
18. Tsyfrove Ahro Ukrayiny: yak zastosovuyut novitni tekhnohohiyi u silskomu hospodarstvi [Digital Agro of Ukraine: how the latest technologies are used in agriculture]. Available at: <https://propozitsiya.com/articles/tehnika-ta-obladnannya-inshe/tsyfrove-ahro-ukrayiny-yak-zastosovuyut-novitni-tekhnohohiyi> (accessed November 14, 2025).

Shulha Olha

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

ANALYSIS OF THE INNOVATION AND INVESTMENT POTENTIAL OF ENSURING ECONOMIC SECURITY OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE NATIONAL ECONOMY

The article provides a comprehensive analysis of the innovation and investment potential as a key factor in ensuring the economic security of the agricultural sector of Ukraine. The relevance of the study is due to significant transformations in the agricultural sector, which are accompanied by both global and internal challenges that require new economic, technological and managerial approaches. The purpose of the work is to comprehensively analyze the innovation and investment potential as a component of ensuring the economic security of the agricultural sector of Ukraine, as well as to formulate recommendations for increasing its effectiveness in the conditions of modern transformation processes. The research methodology is based on a comprehensive approach, which includes the following main methods: analysis and synthesis – to study the components of the innovation and investment potential and their relationships with the economic security of the agricultural sector; structuring methods – to identify key influencing factors and classify them; statistical methods – to assess the dynamics and trends in the development of investments and innovations in agriculture based on empirical data. An analytical review of the dynamics of investments in the agricultural sector for the period 2021–2024 was carried out, in particular, attention was focused on the introduction of digital technologies, production automation and biotechnology, and regional features of innovative activity were identified. A detailed analysis confirms positive trends in the development of innovative potential as a factor in increasing productivity, but emphasizes numerous obstacles – financial, organizational and infrastructural, which hinder the active implementation of innovative technologies. Proposals are made to strengthen the role of the state and develop a holistic policy that will help stimulate investment, modernize the technological base and develop a support system for small and medium-sized agribusiness. It is noted that the state should act as an active partner that creates conditions and provides mechanisms for the effective implementation of innovations and minimize risks. The prospects for further scientific research are related to the justification of practical measures to ensure reliable economic security of the Ukrainian agricultural sector in the face of modern challenges.

Keywords: innovation and investment potential, economic security, agricultural sector, digital technologies, investments, state support, innovations, agricultural policy, risk management.

JEL classification: D74, O31, O32, Q56, Q10

Стаття надійшла: 14.11.2025

Стаття прийнята: 05.12.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025